

Председ. **Миша Трифуновић**: Добро, онда ћемо гласати поименично. Изволите чути прозивку.

Секретар др. **Љуба Поповић** прозива посланике да гласају.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Изволите господо чути резултат гласања. Гласало је свега 18 посланика и сви су гласали за.

Господо, дозволите да данашњу седницу закључим. За идућу седницу предлажем продужење данашњег дневног реда, а идућу седницу заказујем за данас после подне у 4 и 1/2 сата, јер је посао огроман, а време је кратко, тако да морамо држати седнице и пре и после подне.

(Седница је трајала до 12 и 1/4 сата.)

XXII. СЕДНИЦА
ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
 држана 2. децембра 1921. године у Београду.

Председавао Председник **Миша Трифуновић**.
 Секретар др. **Павле Чубровић**.

Присутни Министар за Социјалну политику господин др. Вјекослав Куковец и референт Министарства за Социјалну Политику господин Матијасић.

(Почетак у 17 часова.)

Председник **Миша Трифуновић**: Отварам, господо, XXII. седницу Законодавног Одбора. Молим, да чујете записник прошле седнице.

Секретар др. **Павле Чубровић** чита записник прошле седнице.

Председник **Миша Трифуновић**: Има ли примедбе на протокол? (Нема.) Објављујем, да је протокол примљен.

Дошао ми је извештај из III. секције о уредби о стаповима. Ова ће се уредба ставити на дневни ред онда чим буде могуће.

Прелазимо на дневни ред, господо. На дневном је реду као што знате: претрес извештаја III. секције о уредби о осигурању радника. Ово је специјалан претрес.

Дозволите ми, господо, да напоменем поводом овога претреса члан 12. пословника Законодавног Одбора (чита):

»Претрес у појединостима врши се у Одбору по члановима законских предлога према пропису члана 11. с тим, да говорници група и појединачни говорници имају да говоре највише пола сата. Ако се ради о опширним законским предлозима, који су пре њихова подношења били предмет дискусије у стручним комисијама, претрес у појединостима врши се по главама законских предлога а тако се по њима и гласа, ако Председник не сматра за потребно да се гласа о сваком члану посебнице или то не затраже 5 чланова Одбора«.

Ја мислим, да је у интересу бржега рада, пошто овај закон има 24 главе, а свака глава по 100 чланова, да не гласамо по члановима него да гласамо по главама. Зато молим и предлажем ради бржега рада, да вршимо претрес по главама и тако ћемо и радити. Пошто Вам је овај закон познат он се сад неће читати. Ја вам, господо, предлажем код изгласавања I. главе, која има два члана, да се она господо, која желе да говоре код I. главе, ако има когод да говори, јаве за реч.

Милош Московљевић: Молим за реч.

Председник **Миша Трифуновић**: О коме члану хоћете да говорите?

Милош Московљевић: Ја мислим да говорим о члану 1.

Председник **Миша Трифуновић**: Изволите.

Милош Московљевић: У првом члану говори се о врстама осигурања радника, којих има три, то јест говори се о осигурању у случају болести, затим у случају изнемоглости, старости и смрти и о осигурању на случај несреће. Као што знате, овај други случај нов је и као нов уводи се у уредбу о осигурању радника у случају изнемоглости, старости и смрти. Ми смо чули предлог господина Лазе Марковића, да се по овој ствари сада не решава и тај је предлог у неколико примио и господин Министар за Социјалну Политику. (Министар за Социјалну Политику др. **В. Куковец**: То је било евентуално, сада је начелио примљено.) Ако је тако, онда то отпада. Ја сам хтео да истакнем, кад се говори о осигурању радника, да је потребно, да то осигурање буде потпуно. Ако је тако примљено, онда је врло добро.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, ја сам дукао пре по што ставим прву главу на гласање, да видим, да ли има довољан број посланика, а мени изгледа да има довољан број посланика. (Прозивком је констатовано, да је присутан довољан број посланика за решавање.)

Господо, има довољан број посланика. Стављам прву главу на гласање. Ко је за то, да се прими прва глава, нека изволи седети, ко је против нека изволи устати. (Већина седи.) Оглашујем, да је прва глава примљена.

Молим; II. глава је на претресу. Молим, ко од господе жели, да се јави за реч? — Господин Дрофеник има реч.

Јосип Дрофеник: Предлагам, да се у члану 6. додочи, да се морају заваровати туди стални пољоделски делавци. Дотично беседило нај се гласи: »Стални пољопривредни радници и службеници имају подлежати на исти начини обавезном осигурању и исто тако подлежу обавезном заједничком организовању. Министар Социјалне Политике има да у року од једне године ово изведе«.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Министар за Социјалну Политику.

Министар за Социјалну Политику др. **Вјекослав Куковец:** Код члана 4. морам да истакнем; да смо ми већ у Одсеку разматрали то питање и дошли до резултата, да никако није могуће ту старост одредити ниже, него што је одређена овде, јер материјалне могућности не би било, да се свим овим људима до ове границе старости даде рента. Осигурање биће у одвиености од улога појединца, које ће они улагати. Ако ми предвидимо у овој основи права појединца, која нису новчано обезбеђена, онда смо радили нешто, што је немогуће извршити. Ако би се то некако утврдило и ако би постојала некаква животна потреба народа, да се та граница старости овако одреди, ако би се показало, да су те институције довољно јаке и новчано, вероватно ће се то моћи касније у смислу предлога господина говорника проширити, али је вероватно, да се кроз 50 година ни у једној држави то неће изменити, па треба данас примити ту ствар онако, како је ту, јер је боље, да ми озбиљно осигурамо помоћ онима, којима можемо помоћи, а не да обећавамо нешто, што не можемо обдржати. Технички не можемо више обдржати, па за то молим, да се то одбије и прими онако, као што је секција предложила, а гледе другога предлога господина Дрофеника, да се одреди један рок, у ком би требало издати статут по томе тражењу. (**Јосип Дрофеник:** Рок од једне године.) Јер на једанпут не би то могло на снагу ступити, па да имамо одређене циљеве, ја примам тај рок. Ја примам дакле предлог господина Дрофеника у члану 6., како га је предложио, уз то да буде утврђен рок од једне године, у коме треба Министар Социјалне Политике да изради правилник или статут по томе предмету.

Председник Миша Трифуновић: Господин Дрофеник, молим за писмени предлог, да бих га могао ставити на гласање. Господин известилац, примате ли предлог господина Дрофеника?

Известилац др. Павле Чубровић: Овај други део може се примити, и ја немам ништа против тога предлога.

Председник Миша Трифуновић: Сада ћемо добити тај предлог, па ћемо видети како гласи.

Госпо, стављам другу главу на гласање са допуном господина Дрофеника по члану 6. Господин Дрофеник је прочитао то и подноси писмени предлог, господин Министар и господин известилац примају. Другу главу са том допуном стављам на гласање. Ко је за то, да се прими нека изволи седети, ко је против нека изволи устати. **Објављујем,** да је ова друга глава са допуном господина Дрофеника примљена.

На реду је трећа глава: пријава и одјава осигурања. Жели ли, госпо, ко да говори?

Милош Московљевић: Ја бих молио само за једно објашњење. У члану 9. каже се: »Сваки послодавац, који запослује у своме послу (радњи, предузећу) обично више од 5 и тако даље... дужан је пријавити свој посао«.

Ја бих молио, да ми се објасни, јер писам могао да видим, како ће се пријавити за осигурање радници оних предузећа где их има мање од 5.

Министар за Социјалну Политику др. **Вјекослав Куковец:** Ја могу упозорити господина посланика, да ће у члану 10. паћи објашњење, јер се та-

мо прави разлика између пријаве радника и пријаве предузећа.

Председник Миша Трифуновић: Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање главу III.: ко је за то, да се глава III. прими овако како је изишла из секције нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (**Већина седи.**) **Објављујем,** да је глава III. примљена.

На претресу је глава IV. Пошто се нико не јавља за реч стављам на гласање ову главу IV.: ко је за то, да се прими овако како је изишла из секције изволиће седети, а ко је противан изволиће устати. (**Сви седе.**) **Објављујем,** да је глава IV. примљена.

На претресу је глава V. Молим, жели ли ко год да говори? Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање главу V.: ко је за то, да се ова глава прими овако како је изишла из секције изволиће седети, а ко је противан изволиће устати. (**Сви седе.**) **Објављујем,** да је глава V. примљена.

На реду је глава VI. Не јавља се нико за реч. Стога стављам на гласање главу VI. Ко је за то, да се глава VI. прими овако како је редигована у секцији нека изволи седети, а ко је противан нека изволи устати. (**Сви седе.**) Глава VI. је примљена.

На претресу је глава VII.

Недељко Дивац: Код овог члана 34., који говори о управним трошковима, ја стојим на гледишту, да ти трошкови треба да падну на терет државе. Осигурање се изводи на основици коју врше радници и послодавци. Ако су послодавци, по гласу овога закона дужни да плаћају за осигурање радника исту толику суму колику и радници, онда ће цело осигурање ово ићи на рачун радника, јер ће послодавци свој део плаћати из неплаћеног вишка вредности радницима. Држава, која овај посао обавезно организује, треба ма у којој форми да узме активно учешће у њему. На други начин она би то теже могла да учини и онда би најбоље било, да би држава примила на себе исплату или подмирење свих управних трошкова. То је био и мој предлог и у III. Секцији а и сада ће бити.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Московљевић.

Милош Московљевић: Мени је жао, што се у том предмету не могу сложити са мојим другом и пријатељем Дивцем. Ми бисмо учинили једну погрешку, ако бисмо у данашњим приликама довели такву одлуку, да држава подноси све трошкове око администрације. Поред оволиког огромног броја чиновништва, чисто личних издатака, ми бисмо ударили велики терет на државну касу тим тридесет четвртим чланом, јер ако то не би плаћали сами радници, била би опасност, да би се у тим уредима за осигурање нагомилало и сувише чиновништва. Плате би њихове а и други трошкови биле велике, а кад би сами имали да то плаћају, они би много више штедели. Нарочито у овој нашој тешкој финансијској ситуацији то не треба да уносимо, а касније би се већ лакше то унело.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Министар.

Министар за Социјалну Политику др. **Вјекослав Куковец:** Ја бих господину Московљевићу и господину Дивцу напоменуо ово: предмет који је ту у питању финансијске је природе. Ми не можемо решавати овде како бисмо ми хтели. Све, што

је у том закону рађено, било је предметом дуготрајних претресања министарских конференција. И без обзира на то, није ни оспорито баш из разлога, који је био ту често пута истакнут, а и данас у начелној дебати, како не треба да се држава сувише меша у то питање осигурања. Има ту и разлог, да се онда не предбацн једној класи, да се издржава на терет друге класе. Баш радничке организације у свим земљама приступиле су томе гледишту у свом интересу, како не би биле сувише под инференцијом власти. Сасвим је zgodно, да останемо на гледишту аутономије у тој ствари нарочито ако се узме у обзир тачка 136. овога нацрта, где је предвиђено колико ће уложити држава у трошкове и осипања и организовања ових институција. Ја не бих могао да примим предлог господина Дивца него молим, да се прими тај члан онакв какав је у стилизацији.

Председник Миша Трифуновић: Главу VII. стављам на гласање овако како је изашла из Секције. Ко је за то, да се она прими овако редигована нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Седи већина.) Објављујем, да је глава VII. примљена.

На претресу је глава VIII. Нико се не јавља за реч. Стављам је на гласање. Ко је за то, да се глава VIII. прими овако како је изашла из секције нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. Објављујем, да је глава VIII. примљена.

Главу IX. стављам на гласање. Нико се не јавља за реч. Ко је за то, да се глава IX. прими овако редигована нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. — Објављујем, да је глава IX. примљена.

На претресу је, господо, глава X. Стављам на гласање главу X. Ко је за то, да се глава X. прими овако, како је редигована у секцији, нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Нико не устаје.) Објављујем, да је глава X. примљена.

На претресу је глава XI. Нико се не јавља за реч. Стављам на гласање. Ко је за то, да се глава XI. прими овако како је из секције изашла, нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Нико не устаје.) Објављујем, да је глава XI. примљена.

На реду је глава XII. Нико се не јавља за реч. Стављам на гласање. Ко је за то, да се глава XII. прими како је изашла из секције нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Нико не устаје.) Глава XII. је примљена.

На реду је глава XIII. Стављам је на гласање. Ко је за то, да се глава XIII., како је редигована у Одбору, овако прими нека изволи седети, ко је против нека изволи устати. (Сви седе.) Објављујем, да је глава XIII. примљена.

На претресу је глава XIV. Стављам на гласање. Ко је за то, да се ова XIV. глава овако редигована прими нека изволи седети, ко је против, нека изволи устати. (Сви седе.) Објављујем, да је глава XIV. примљена.

Даље глава XV. Нико се не јавља за реч. Стављам на гласање. Ко је за то, да се глава XV. прими овако редигована, како је раздата господи посланицима, нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. Објављујем, да је глава XV. примљена.

На претресу је, господо, глава XVI. Жели ли ко да говори? Изволите господин Дивца.

Недељко Дивца: Дакле, у члану 125 говори се о управном одбору радничког осигурања. Тај члан гласи (чита односни члан).

Дакле, господо, ја сам јутрос приликом начелне дебате ставио своју примедбу на овај параграф 125. Моје је мишљење, господо, да би у управним одборима требало да буду искључиво радници. Ако се то неће, у сваком случају треба примити да буде две трећине радника и једна трећина послодаваца.

Што се тиче надзора, ту може бити друкчије. Ту би се могао трпети паритет радника и послодаваца, јер је Управа осигурања једна чиста радничка установа и овај паритет у Управи радника и послодаваца може бити само једна сметња правилном решавању. Управа радничког осигурања састављена из једнаког броја радника и послодаваца може у међусобном раду долазити до сукоба а то ће кочити целокупан рад осигурања. Због тога Управни Одбор треба препустити радницима или искључиво радницима или у претежном броју радницима. Да би се и задовољила и друга потреба, потреба надзора, да ли Управни Одбор ради правилно, да ли ради како закон прописује, ту ће бити надзорни одбор, у коме се може налазити толико послодаваца колико и радника. Па ако хоћете може у надзорном одбору бити $\frac{2}{3}$ послодаваца, а $\frac{1}{3}$ радника. Стога бих ја гласао, господо, да се цео овај члан измени у томе смислу, што ће овај члан гласити, да се Управни Одбор састоји из $\frac{2}{3}$ радника и $\frac{1}{3}$ послодаваца.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Московљевић.

Милош Московљевић: Господо, члан 124. вели: »Средишни уред за осигурање радника је на начелу самоуправе заснована јавна установа. Његови су самоуправни органи: главна скупштина, равнатељство и надзорни одбор«. Значи, да је ова установа једно самоуправно тело и пошто се тиче осигурања радника, то она треба да буде радничко самоуправно тело. Међутим, према члану 125. ова установа није самоуправно тело. У њој су по пола заступљени и радници и послодавци. То се коси са чланом 124. Кад би се ово осигурање односило и на послодавце, ја бих допустно тај паритет у управном одбору. Али овде послодавци дају половину улога, а само осигурање њих се не тиче. А како ће послодавци ову половину улога дати формално, а стварно урачунати радницима, ја се придружујем господину Дивцу и предлажем, да ова сразмера у Главном Одбору буде друкчија, то јест да послодавци у Главном Одбору имају $\frac{1}{3}$ чланова а радници $\frac{2}{3}$, а у надзорном одбору може бити паритет.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин др. Шимрак.

Др. Јанко Шимрак: Ја се слажем са предлогом господина Дивца и мислим, да је он потпуно оправдан. Ако буде паритет у Главном Одбору између послодаваца и радника, онда је само по себи јасно, да ће послодавци имати читав утицај у својим рукама. А то ради тога, што послодавци имају на своје раднике утицаја и то реалног утицаја, што могу раднике отпустити из службе и на разне начине шиканирати. У Аустрији било је закона о радничком осигурању за случај болести и према томе закону послодавци су били заступљени у Главном Одбору са $\frac{1}{3}$ а радници са $\frac{2}{3}$. Зато ја

мислим, да се овај предлог господина Дивца треба да усвоји. Ја мислим, да господин Министар за Социјалну Политику неће имати ништа против тога. Послодавцима не треба дати паритет у Управном Одбору стога, што они све урачунају кад дају половину осигурања, они то не дају из свога џепа, него од рада радника. То није њихова имовина него дају од радничке имовине. С тога се ја потпуно слажем са овим предлогом господина Дивца, јер је он потпуно оправдан.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Министар за Социјалну Политику.

Министар за Социјалну Политику др. **Вјекослав Куковец**: Господо, никако ми није могуће пристати на предлог господина Дивца и остале госноде из стварнога разлога. Читава ова институција израђена је на бази паритета између послодаваца и радника. Ако основица, која је ту, неби била прихваћена, пала би цела уредба. На основици како предлаже господин Дивац, господин Шимрак и господин Московљевић, где би у управном одбору радници имали у Главном Одбору $\frac{2}{3}$ а послодавци $\frac{1}{3}$, на тој основици не би могли очекивати, да та институција осигурања радничког успешно ради. Јер мени је било темељно начело код овога нацрта, да се постигне споразум између ове две заинтересоване групе послодаваца и радника. Код нас нису прилике такве, да би могли веровати, да би могла успешно ова институција радити како предлаже господин Дивац. Ни у деловима наше државе, који су били под Аустријом, није било онако како представља и изводи господин Шимрак. Јесте истина, како он каже, ја му ту дајем за право, да је код радничких болесничких благајни бирање управе такво, да је једна трећина заступљена са стране послодаваца, а две трећине са стране радника. Али у благајнама за несрећне случајеве није било усвојено то начело. Тамо је била $\frac{1}{3}$ са стране радника, $\frac{1}{3}$ са стране предузетника и $\frac{1}{3}$ са стране државе. Али без обзира на то, господо, прилике су сада овакве, да ми не бисмо могли примити принцип, који предлажу господа, већ ми морамо да примимо принцип паритета код установа како је то предвиђено. Основно начело, по коме овде треба да се одређује улог за осигурање радника, јесте то да се утврди и обезбеди надница, а у томе имају послодавци толико крупних интереса, да ми не можемо дати једној страни да решава о томе најкрупнијем питању, јер и плаћање улога зависи од висине наднице, а ви ћете ми дати за право, да послодавци морају да имају ту у подједнакој мери реч, када се говори и решава о тако крупном питању као год и радници. Послодавац мора да зна, да се неће противу његове воље и без њега утврђивати улог за осигурање, јер би се иначе могло десити, да то решава једна група без питања друге групе, а онда би могло доћи до трзавица у целој институцији тако, да би могло доћи и до пронасти самог радничког осигурања. Ми то, господо, нећемо, ми хоћемо да та институција буде здрава, да се развија све јаче и боље у нашим приликама, које још нису толико срећене колико бисмо ми желели. Једино је могуће, да се остане на постигнутоме споразуму, да буде паритет, да буде меродавна реч и послодавца и радника у једнакој мери, што се предвиђа у члану 25. овога нацрта. Ја мислим, да је баш за радничку класу данас корисно, да се овај принцип усвоји, јер ће онда у исто време отпасти те инкримина-

ције, које су биле до сада надале, како се институција осигурања употребљава у парочите сврхе, ако се усвоји овај принцип, онда ће свако видети да се ради по правди, непристрано и непартијски, а то ће бити најбоље јемство, да ће ова институција имати добру будућност.

Ради тога, господо, ја вас молим, да не драте темељни принцип и начело овога закона, него да примите члан 125. какав је и да имате у виду, да је овај нацрт резултат споразума група, које су ту заинтересоване, дакле и послодаваца и радника и да је влада могла баш с обзиром на те прилике пристати на оснивање ове институције каква је овде. Ја вас молим, господо, да примите овај члан 125. какав је овде и како га је израдила већина одсека Законодавног Одбора.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Известилац.

Известилац др. **Павле Чубровић**: Ово што је напоменуо господин Министар потпуно је тачно и у интересу свега овога колабората, који смо вам изнели, ја вас молим, да усвојите ово овако као што је Секција предложила. Ја немам времена дуже да говорим, јер ћемо ускоро остати без осветљења и због тога морам бити кратак. Овде имамо две тачке, два разлога, који императивно захтевају, да се ово овако усвоји, као што је Секција предложила. Први је разлог тај и то је, по моме мишљењу, најважнији разлог, што је уопште овај систем осигурања радника код нас нов и док се не буде на пракси показало његово дејство, ми немамо разлога, да доносимо другу какву редакцију. С друге стране, према улозима, који се дају у тај фонд, свакако је резон, да и послодавци буду ту заступљени. За то вас молим, да гласате за ову редакцију, коју вам предлаже Секција.

Недељко Дивац: Хоћу само да учиним једну исправку. Ја сам код члана 125. ставио примедбу, да се то односи на паритет у Скупштини, а члан 127. овог закона говори о управном одбору и о паритету у њему. Према томе, моја примедба важи и за члан 125., а такође и за члан 127., који говори о саставу управног одбора. То сам имао да исправим.

Председник **Миша Трифуновић**: Ставићу, господо, на гласање главу XVI. овако како је редигована у Секцији, па ако та редакција не би била примљена, онда ћу ставити на гласање предлог господина Дивца. Молим господина Дивца, нека спреми писмени предлог. Дакле, господо, ко је за то, да се глава XVI. прими овако како је изишла из Секције нека изволи седети, а ко је против тога нека изволи устати. (Већина седи.) Већина, господо, седи. Објављујем, да је глава XVI. примљена овако како је изишла из Секције.

Господо, извештен сам, да морамо прекинути рад, јер ће престати електричног осветљења услед инсталације нових машина.

За идућу седницу предлажем вам, господо, као прву тачку дневног реда: дефинитивно изгласавање Указа о важности постулка с имовином непријатељских поданика. Као другу тачку предлажем вам: дефинитивно изгласавање уредбе о заштити индустријске својине и даље: продужење данашњег дневног реда. Прима ли Одбор овај дневни ред? (Прима.)

Данашњу седницу закључујем, а следећу седницу заказујем за сутра у 9 и по часова пре подне.

(Седница је закључена у 18 часова.)